

T.

Dr. Zombor Ferenc Helyettes Államtitkár úrnak
KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

B u d a p e s t

Kossuth tér 2-4.
1055

ferenc.zombor@kim.gov.hu

Budapest, 2011. november 11.

Tárgy: Az MIE véleménye „Az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai” című Zöld Könyvről [COM (2011) 427 végleges] a konzultációs folyamatban

Tisztelt Helyettes Államtitkár úr!

Az MIE köszönetet mond azért, hogy véleményezheti a Bizottság „az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai” című Zöld Könyvét. Véleményünket a kért határidőn belül az alábbiakban foglaljuk össze:

A Zöld Könyv nemcsak szellemi tulajdonjogi tárgyokról szól, a MIE a szerzői jogot érintő kérdésekre terjed ki, ennek megfelelően a 10-12. pontokban foglalt kérdések megválaszolásától azoknak nem szerzői jogi, hanem alapvetően kulturális, a filmipart érintő vonatkozása miatt nem eltekintettünk.

Véleményünk megegyezik az AIPPI Magyar Csoportja véleményével, szerzői joggal foglalkozó, a véleményt előkészítő tagjaink ugyancsak tagjai az AIPPI Magyar Csoportjának, és a két érdekképviseleti szervezet valóban azonosan vélekedik a Zöld Könyvben feltett kérdésekről.

1) *Melyek az audiovizuális műveket határokon átnyúlóan forgalmazó egységes digitális piac létrejöttének főbb jogi (szerzői vagy egyéb jogi) és nem jogi akadályai? Milyen keretfeltételeket kell módosítani vagy bevezetni az audiovizuális tartalmak dinamikus, egységes digitális piacának ösztönzésére és a több területre vonatkozó engedélyezés elősegítésére? Melyek a kiemelt szempontok?*

A főbb jogi akadályt a filmek engedély nélküli lehitásra hozzáférhetővé tétele jelenti, amely megakadályozza a piacon a jogszerű szolgáltatások nyújtását, és amely közvetlenül kihat az audiovizuális művek gyártására is. Itt a fájlmegosztástól a kereskedelmi célú és mértékű kalózkodásig terjedő valamennyi engedély nélküli felhasználására gondolunk. Jelentős problémának látjuk a továbbá az online szolgáltatásokban közreműködők felelősségének nem kielégítő módon való rendezését tartalmazó szabályozást is.

Ebből következően a jogszerű online audiovizuális páneurópai egysége piac kialakulásához és fejlődéséhez nélkülözhetetlen mind a Jogérvényesítési Irányelv, mind az elektronikus Kereskedelemről szóló Irányelv megfelelő felülvizsgálata.

Ugyanakkor a filmpiac – nyelvi okokból – az „áru” sajátossága miatt eleve területi, illetve sokkal inkább igazodik a nyelvterületekhez, mint például a zenefelhasználás, ezért Európai szintű egységes engedélyezés elősegítése a jelenlegi piaci és gazdasági helyzetben nem tűnik időszerű és fontos kérdésnek.

2) Milyen gyakorlati problémák merülnek fel az audiovizuális médiaszolgáltatóknál az audiovizuális művekhez fűződő jogok (a) egy területen belüli; valamint (b) több területre kiterjedő rendezésével összefüggésben? Milyen jogok érintettek? Mely felhasználási módokra vonatkozóan?

(A felhasználókat érintő kérdés.)

3) Megoldhatók a szerzői jogok rendezésével kapcsolatos problémák az engedélyezési keretrendszer továbbfejlesztésével? Megfelelő az EU területi alapú szerzői jogi rendszere az online környezetben?

Igen, ld. bővebben az alábbi válaszokat.

4) Milyen technológiai eszközökkel, például egyedi hozzáférési kódokkal lehetne lehetővé tenni a fogyasztók számára, hogy tartózkodási helyüktől függetlenül hozzáférjenek „saját” műsorukhoz vagy más szolgáltatásokhoz és azok tartalmához? Milyen hatással lehetnek ezek a megközelítések az engedélyezési modellekre?

Ez nem elsősorban a jogosultakat érintő kérdés. Itt szükséges utalni az Európai Bíróság által 2011. október 4-én eldöntött *Premier League-ügyre* (C-403/08 és C-429/08 egyesített ügyek), amelynek a piacoknak hozzáférést korlátozó eszközök útján megvalósuló felosztására olyan hatásai lehetnek, hogy ha egy felhasználás (az ügyben műholdas sugárzás) eleve páneurópai (nemzetközi) jellegű, ha nem alkalmaznak a hozzáférést korlátozó eszközt, akkor ilyen esetben a hozzáférést korlátozó eszköz használatával nem darabolható fel az egységes piac. Már itt jelezzük, hogy egyéb hatása álláspontunk szerint nincs a területiségre az említett döntéseknek.

5) Megvalósítható-e, és ha igen, milyen előnyökkel és hátrányokkal járna a műholdas sugárzásban alkalmazott származási ország elvének kiterjesztése az audiovizuális médiaszolgáltatásokra? Mi lenne a legmegfelelőbb módszer a származási ország meghatározására az online továbbítás tekintetében?

Általában nincs szükség és lehetőség a származási ország elvének kiterjesztésére az audiovizuális médiaszolgáltatásokkal kapcsolatos szerzői jogok gyakorlása tekintetében. A kiegészítő digitális szolgáltatások körében, amikor a műsorszolgáltató média jogi kifejezéssel élve nem lineáris szolgáltatásként nyújt audiovizuális szolgáltatást, akkor az egyedül praktikus engedélyezési megoldás az, ha a származási ország elve alapján, a műholdas sugárzás engedélyezésével együtt történik meg az engedélyezés. Ezt az álláspontot az is erősíti, hogy ilyenkor az audiovizuális szolgáltatás nem önmagában áll, hanem mintegy kiegészítője a műsorszolgáltatásnak. Ha az audiovizuális szolgáltatást nem letölthető szolgáltatásként kínálják, szintén praktikus megoldás a

származási ország elvének alkalmazása. A származási ország ilyenkor célszerűen a tartalomszolgáltató állandó gazdasági letelepedésének megfelelő állam.

6) Milyen költségekkel és előnyökkel járna a szerzői jogok rendezésének technológiától független kiterjesztése az audiovizuális médiaszolgáltatások vezetékes, határokon átnyúló továbbközvetítésére? A kiterjesztés csak „zárt” környezetre, pl. az IPTV-szolgáltatásokra, vagy az internetes továbbközvetítés valamennyi nyitott formájára (simulcasting) is vonatkozzon?

A simulcasting esetében nincs mit kiterjeszteni, mert a simulcasting felhasználója megegyezik az eredeti sugárzás szerinti felhasználó személyével. Nem követhető olyan megoldás, amely szerint a simulcasting engedélyezése elválna az „eredeti” szolgáltatás engedélyezésétől. Az egyidejű, de más szervezet által megvalósított kábeles, vagy egyéb módon történő továbbközvetítésre a Műhold-Kábel Irányelv rendezési módja a megfelelő. Több tagállami jog – így a magyar is – már nemcsak a vezeték útján történő egyidejű átvitelről rendelkezik, hanem az egyidejű továbbközvetítésről szóló szabály technológia-semleges.

7) A végfelhasználók által létrehozott és feltöltött online tartalomra (blogokra, podcastra, bejegyzésekre, wikire, mash-upokra, fájl- és videomegosztásra) épülő közösségi oldalak gyors fejlődésére tekintettel szükség van-e konkrét intézkedésekre?

Már korábban felvetődött, hogy a felhasználói tartalom képzése és nem kereskedelmi „terjesztése” körében új szabad felhasználási esetek bevezetésére volna szükség (A szerzői jog a tudásalapú társadalomban c. bizottsági közlemény)¹. Álláspontunk szerint a magáncélú másoláson túlmenően nem lehet tovább kiterjeszteni a szabad felhasználások körét. Ennek több oka van: az „átdolgozási” jellegű UCC esetén személyhez fűződő jogokat is érint a felhasználás, a P2P fájlmeosztás pedig legfeljebb megfelelő, akár egyszerűsített engedély fejében járó, akár díjigényként minősülő kompenzáció (flat fee) mellett történhetne jogszerűen.

8) Hogyan hatnak a technológia további fejleményei (pl. a számítási felhő) az audiovizuális tartalom forgalmazására, ezen belül a tartalom több eszközre való eljuttatására és arra, hogy a fogyasztók tartózkodási helyüktől függetlenül elérhessék a tartalmakat?

A közvetítő szolgáltatók tevékenysége e szolgáltatások esetében kilép a felelősségkorlátozás alá eső tárhelyszolgáltatás keretei közül. Rendkívüli nehézséget jelent e szolgáltatások minősítése esetén az alkalmazandó jog meghatározása. Utalunk arra, hogy a magáncélú másolás fogalma alá több jogrendszerben nem vonható a más javára történő másolás, és az sem dönthető el könnyen, hogy a szolgáltató, vagy a szolgáltatás igénybe vevője végzi-e a másolat készítését (hasonló a probléma, mint a PVR szolgáltatások esetében.) Utalunk az SZJSZT 37/07/1 számú véleményére, amely elemezte a PVR-t (személyi video rögzítő szolgáltatás) szerzői jogi szempontból, és a „távoli” másolatkészítés esetén a nyilvánossághoz közvetítési elem megléte miatt nem látta megvalósulni a magáncélú másolás szabad felhasználását.

9) Hogyan segítheti a technológia a jogrendezést? Elősegítené-e az audiovizuális műveket azonosító rendszerek és a tulajdonjogi adatbázisok létrehozása az audiovizuális művek online forgalmazásával kapcsolatos jogrendezést? Van-e, és ha igen, mi ebben az Európai Unió szerepe?

¹ Brüsszel, 2009. 10. 19. Biz(2009) 532 végül

A műveket, teljesítményeket és jogosultakat is naprakészen feltüntető adatbázisokra szükség van. Nem hozhatók azonban ezek létre jogi kényszerrel, csak önkéntes alapon, ezért az EU intézményeknek jelenleg ebben nem látunk szerepet.

10) A filmfinanszírozás és –forgalmazás jelenlegi, felosztott platformokra és a területenként elkülönült bemutatásra épülő modelljei az online audiovizuális szolgáltatások vonatkozásában is érvényesek? Mi a legjobb módszer a kizárólagossági megállapodás hatálya alá már nem eső régebbi filmek Unión belüli online forgalmazásának elősegítésére?

Nem tartozik az MIE tevékenységi körébe.

11) Célszerű-e megtiltani a tagállamok számára a kötelező érvényű bemutatói intervallumok fenntartását vagy bevezetését a filmgyártás állami támogatásával összefüggésben?

Nem tartozik az MIE tevékenységi körébe.

12) Milyen intézkedések szükségesek az európai művek részesedésének és/vagy kiemelkedő helyének biztosításához a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatást nyújtók műsorkínálatában?

Nem tartozik az MIE tevékenységi körébe.

13) Véleménye szerint milyen lehetséges előnyökkel és hátrányokkal jár a szerzői jog átfogó szerzői jogi kódex keretében történő uniós harmonizációja?

Csak a hatályos irányelvek egy jogforrásba foglalását és a meglévő konzisztencia zavarok kiküszöbölését tartjuk járható útnak. E közben a harmonizációból kimaradt egyes vagyoni jogok harmonizációja is megtörténhet, így például a nyilvános előadási jogról nem rendelkezik az Infosoc Irányelv. Európai, a tagállami szerzői jogi törvények mellett/felett álló kódexre nincs szükség, ilyen álláspontunk szerint nem is alkotható, mert az uniós szellemi tulajdoni oltalmi formák létrehozására vonatkozó alapszerződési rendelkezés (EUMSZ 118. Cikk) iparjogvédelmi oltalmi formákat tart szem előtt (ezt mutatja a nyelvi rezsimre vonatkozó rendelkezés). Ha feltennénk, hogy megvan az uniós jogi kompetencia az egységes szerzői jogi kódex megalkotására, akkor szembekerülne a jogalkotó azzal a problémával, hogy a kódex hiányos lesz, csak olyan sporadikus lehet, mint az irányelvek szabályozási köre. A személyhez fűződő jogokat például csak semmitmondóan, vagy úgy lehetne szabályozni, hogy a kontinentális megoldásokat követő jogrendszerek rajtavesztenének. Hasonlóképpen nem lenne eredményes a szerződési jog közelítése sem.

14) Mi a véleménye a választható, egységes uniós szerzői jogvédelem bevezetéséről? Milyen jellemzőkkel kell bírnia az egységes jogvédelemnek egyebek mellett a nemzeti jogokhoz való viszonyában?

Ld. az előző kérdésre adott válaszunkat. A szerzői jog területi jellege a jogterület immanens sajátossága, nemcsak az állami felségjogból ered, hanem kulturális okai is vannak.

4. A JOGTULAJDONOSOK DÍJAZÁSA AZ AUDIOVIZUÁLIS MŰVEK ONLINE HASZNOSÍTÁSÁÉRT

15) *Szükséges-e a szerzőség fogalmának és/vagy az audiovizuális művekhez fűződő jogok átruházásának harmonizációja az audiovizuális művek Unión belüli, határokon átnyúló engedélyezésének elősegítéséhez?*

A szerzőség/eredeti jogosultság kérdésének egységes szabályozása – a szerzői jogi irányelvekben elért harmonizáció (szoftver irányelv, védelmi idő irányelv, adatbázis irányelv) – szintjén túl álláspontunk szerint az eltérő megközelítések miatt (a kontinentális és az angolszász szerzői jogi rendszerek különbözősége) csak kudarccal járhat. A jogátruházás harmonizációját megfelelő mértékben segíti elő a BUE, amelynek alapján még a vagyoni jogátruházását lehetővé nem tevő jogrendszerekben is mód van a filmek megfelelő forgalomképességének a biztosítására.

16) *Szükséges-e az audiovizuális művek szerzői számára a díjazás elidegeníthetetlen jogának európai szintű biztosítása annak érdekében, hogy a hozzáférhetővé tétel jogának átruházását követően műveik online felhasználása után arányos díjazásban részesüljenek? Ha igen, szükséges-e az, hogy a jog szerint járó díjazást jogkezelő szervezetek kötelező jelleggel kezeljék?*

Egy ilyen, kiegészítő díjigény biztosítása a jogosultak számára hasznos lehet a meglévő kizárólagos jogok jogosulti kezelésben hagyásával, illetve lehető legcsekélyebb mértékű, megfelelő díjjal történő korlátozásával.

A joggyakorlás a díjigények esetében hatékonyan kétséget kizáróan csak kötelező közös jogkezelés keretében történhet. (A filmzenére vonatkozóan Magyarországon és sok más tagállamban is így történik.)

17) *Milyen költségekkel és haszonnal járna e jog bevezetése az értéklánc valamennyi szereplője, köztük a fogyasztók számára? Milyen hatást gyakorolna kifejezetten az audiovizuális művek határokon átnyúló engedélyezésére?*

E kérdésre adatok, információ híján nem tudunk megbízhatóan válaszolni. Nem tudjuk, hogy milyen arányban kötnek a felek royalty-t biztosító és „buy –out” jellegű szerződéseket. Ha a díjigény a royalty-t váltja ki, akkor nem okozhat áremelkedést, mert nem a film-előállító, hanem a közös jogkezelő útján jut az alkotó a díjához. Buy-out szerződések esetén valószínűleg inkább áthárul a díj a fogyasztókra.

18) *Szükséges-e az audiovizuális művek előadói számára a díjazás elidegeníthetetlen jogának európai szintű biztosítása annak érdekében, hogy a hozzáférhetővé tétel jogának átruházását követően előadásaik online felhasználása után arányos díjazásban részesüljenek? Ha igen, szükséges-e az, hogy a jog szerint járó díjazást jogkezelő szervezetek kötelező jelleggel kezeljék?*

Ld. ehhez a válaszunkat alább. (20-as kérdés)

19) *Milyen költségekkel és haszonnal járna e jog bevezetése az értéklánc valamennyi szereplője, köztük a fogyasztók számára? Milyen hatást gyakorolna kifejezetten az audiovizuális művek határokon átnyúló engedélyezésére?*

Ld. ehhez a válaszunkat alább. (20-as kérdés)

20) *Biztosítható-e más eszközökkel a szerzők és előadók megfelelő díjazása, és ha igen, melyek ezek?*

Elképzelhető az internet szolgáltató bekapcsolása is a díjazás folyamatába. A fogyasztó az internet szolgáltató útján fizetné meg a szerzők/előadóművészek és egyéb szerzői jogi/szomszédos jogi jogosultak díját, és a közös jogkezelő szervezetek az internet szolgáltatókkal állnának jogviszonyban, amelyek viszont jutalékra tarthatnának igényt a jogdíjak beszedése fejében (ez a megoldás elvileg nemcsak az átalány-jellegű (flat –fee típusú) díjjal kompenzálható felhasználói tartalom jogosításával kapcsolatban, hanem az egyedi, vagy nem kötelező közös jogkezelés útján jogosított felhasználások keretében is elképzelhető).

5. A FELHASZNÁLÁS SPECIÁLIS ESETEI ÉS KEDVEZMÉNYEZETTJEI

21) *Szükséges-e jogszabály-módosítás ahhoz, hogy a mozgóképörökséggel foglalkozó intézmények elláthassák közérdekű feladataikat? Szükséges-e a 2001/29/EK irányelv 5. cikke (2) bekezdésének (c) pontjában (többszörözés könyvtári őrzés céljára), valamint 5. cikke (3) bekezdésének (n) pontjában (helyben hozzáférhetővé tétel kutatók számára) foglalt kivételek alkalmazása a mozgóképörökséggel foglalkozó európai intézmények napi gyakorlatának jogbiztonságához?*

Az említett szabad felhasználások bármely közgyűjtemény számára rendelkezésre állnak jelenleg is a magyar jogban.

A szabad felhasználások kialakításánál ugyanakkor arra kell ügyelni, hogy az üzleti felhasználás terét ne szűkítsék be.

22) *Milyen egyéb intézkedések mérlegelhetők?*

Az egyéb intézkedések az árva művek engedélyezésére kialakítandó rezsim keretében mérlegelhetők, figyelemmel az előző pontban említett egyensúlyra.

5. Hozzáférés az online audiovizuális művekhez az Európai Unióban

23) *Milyen gyakorlati problémák merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy Európában a fogyatékossgal élők másokkal azonos alapon férjenek hozzá az audiovizuális médiaszolgáltatásokhoz?*

Az Infosoc-irányelv 5. cikk (3) bekezdés b) pontja az ott szabályozott vagyoni jogok tekintetében széleskörű szabad felhasználás bevezetését teszi lehetővé a tagállamok számára a fogyatékkal élők érdekében, e szabad felhasználás általános bevezetését célszerű szorgalmazni.

Magyarországon az Sztj. 41. §-ának (1) bekezdése az Infosoc-irányelven túlmutatóan, valamennyi vagyoni jog tekintetében, valamennyi fogyatékosra tekintettel biztosít nem üzletszerű célú szabad felhasználásra lehetőséget.

24) Szükséges-e a szerzői jogi keretek módosítása ahhoz, hogy a fogyatékosokkal élők számára az audiovizuális művek jobban hozzáférhetővé váljanak?

Az európai keretek módosítására nincs szükség.

25) Milyen gyakorlati előnyökkel járna az audiovizuális médiaszolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos követelmények európai harmonizációja?

26) Milyen egyéb intézkedések vizsgálata szükséges ahhoz, hogy Európában több akadálymentes tartalom álljon rendelkezésre?

Erre vonatkozóan a kötelező jogi eszközön kívüli intézkedések áttekintése szükséges, erre vonatkozóan jó minta lehet a vakok és gyengén látók hozzáféréssel kapcsolatos európai uniós szinten elfogadott MOU.

Tisztelettel:

Dr. Szecskay András
elnök

Másolat:

Dr. Munkácsi Péter osztályvezető úr (peter.munkacsi@kim.gov.hu)

Dr. Sarkady Ildikó igazgató asszony (ildiko.sarkady@hipo.gov.hu)